

מדת בדת

לע"נ הרב בנימין בן ר' יוסף
קצואר זצ"ל
הערוך
והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 150 פרשת שלח תשע"ה

נדירים יט-כה

דף יט אביי מקשה שאם מעמידים את המשנה שספק נזירות להקל כר"א א"כ מדוע בסיפא של המשנה הזו נאמר שספק בכורות בין של אדם בין של בהמה בין טהורה בין טמאה המוציא מחבירו עליו הראיה ושנו על כך בברייתא שאסורים בגיזה ועבודה, תירץ ר' זירא שאין לדמות קדושה הבאה מאליה לקדושה שבאה בידי אדם, אך במשנה זו קשה ממה שכתוב בהמשך שלר"מ ספק משקים להטמא טמא וספק לטמא אחרים טהור ור"א סובר כדבריו, ולכאורה ישנה ברייתא שר"א אומר שאין טומאה למשקים שהעיד יוסי בן יועזר איש צרידה שהחגב מסוג איל טהור, ועוד העיד שהמשקים של ביהמ"ק טהורים, ולשמואל שמפרש שם שטהורים מלטמא אחרים אך יש להם טומאת עצמם לא קשה, אך לרב שמפרש שם שהמשקים טהורים לגמרי קשה איך ר"א טימא בספק משקים, אלא יש להעמיד את המשניות הללו במחלוקת ר"ש ור' יהודה ששנינו בברייתא שאם אמר הריני נזיר שיש בכרי הזה ק' כור והלך ומצאו שנגנב או אבד ר' יהודה התיר ור"ש אסר, והקשו מדעת ר' יהודה עצמו במשנתנו שסתם תרומה ביהודה אסורה ובגליל מותרת שאין אנשי גליל מכירים את תרומת הלשכה

עמוד ב ומשמע שאם הם מכירים אסורים, ורבא מתרץ שלגבי כרי כשהספק חמור מודאי אדם לא מכניס עצמו לספק, שהרי נזיר ודאי יכול לגלח ולהביא קרבן והוא נאכל ואילו בנזירות ספק אינו יכול לגלח, ורב הונא בר יהודה הקשה לרבא שגם האומר הריני נזיר עולם אינו יכול לגלח, אמר רבא שגם באומר הריני נזיר עולם הספק חמור מודאי, שהרי נזיר עולם ודאי יכול להקל בתער אם הכביד שערו ומביא ג' בהמות אך בספק אינו מגלח כלל, והקשה רב הונא שאם אמר הריני נזיר שמשון גם בודאי זה חמור שאינו מגלח כלל, אמר רבא שלא שנינו נזיר שמשון שבסתם לא משמע נזיר שמשון, והקשה לו רב הונא שרב אדא בר אהבה שנה ברייתא שחל נזירות שמשון מספק אמר רבא א"כ זה יהיה קשה משם, ורב אשי מתרץ שאותה ברייתא היא כר' יהודה בשם ר' טרפון שאמר בנזר מספק אין אחד מהם נזיר שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה בבירור, אך לפ"ז מדוע כתוב שנגנב או אבד, יש לומר שכתבו כן לחדש בדעת ר"ש שאף בנגנב או אבד אדם מכניס עצמו לספק,

ר' יהודה אומר שסתם תרומה בגליל מותרת שאינם מכירים את תרומת הלשכה, משמע שאם הם מכירים אסורים כי מחמירים בספק, ואילו בסיפא כתוב שסתם חרמים ביהודה מותרים ובגליל אסורים שאינם מכירים את חרמי הכהנים, משמע שאם הם מכירים מותרים

דף יט אביי מקילים בספק, אמר אביי שהסיפא היא לדעת ר"א בר' צדוק שיש ברייתא שלר' יהודה סתם תרומה ביהודה אסורה ולר"א בר' צדוק סתם חרמים בגליל אסורים.

דף כ משנה אם נדר בחרם ואח"כ פירש שהוא התכוון לחרמו של ים או שנדר בקרבן ואמר שהתכוון לקרבנות של מלכים או שאמר הרי עצמי קרבן ופירש שהוא התכוון לעצם שהניח לנדור בו, או שאמר קונם אשתי נהנית לי ופירש שהתכוון לאשתו הראשונה שכבר גירשה, לר"מ בכל אלו לא נשאלים להם ואם נשאלו מענישים אותם ומחמירים עליהם, ולחכמים פותחים להם פתח ממקום אחר ומלמדים אותם כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים. גמרא ברישא כתוב שלא נשאלים ואח"כ כתוב שאם נשאלו מחמירים עליהם, מבאר רב יהודה שהכוונה שאינם צריכים שאלה וכ"ז בת"ח אך עם הארץ שבא לישאל עונשים אותו ומחמירים עליו, ומחמירים הכוונה שלא פותחים לו בחרטה, ועונשין הכוונה כדברי הברייתא שלר' יהודה מי שנזר ועבר על נזירותו לא נזקקים להתיר לו עד שינהוג איסור כמו הימים שנהג היתר, ור' יוסי סובר שזה רק בנזירות מועטת אך בנזירות מרובה מספיק ל' יום, ורב יוסף אומר שכיון שאמרו חכמים לא להזקק להתיר א"כ ב"ד שנזקקו להתירו לא עשו כהוגן, ורב אחא בר יעקב אומר שמשמתים אותו.

לחכמים פותחים פתח ממקום אחר, ושנו בברייתא שלא יהיו רגילים בנדרים שאז סופו למעול בשבועות ואין להתרגל עם עם הארץ שסופו להאכיל טבל ואין להתרגל עם כהן עם הארץ שסופו להאכיל תרומה, ואין להרבות שיחה עם האשה שסופו לבא לניאוף, ור' אחא בר' יאשיה אומר שהצופה בנשים סופו לבא לעבירה והמסתכל בעקבה של אשה יהיו לו בנים שאינם מהוגנים ואמר רב יוסף שזה נאמר באשתו נדה, ור"ל אומר שזה נאמר על מקום הטינופת שהוא מכוון כנגד העקב.

מהפסוק בעבור תהיה יראתו על פניכם לומדים שצריך בוש, מלבדתי תחטאו לומדים שהבושה מביאה ליראת חטא, וזה סימן יפה לאדם שהוא בישן, ואחרים אומרים שהמתביש אינו חוטא במהרה, ומי שאין לו בוש פנים נראה שלא עמדו אבותיו על הר סיני.

ר' יוחנן בן דהבאי אומר שסחו לו מלאכי השרת ד' דברים: מפני מה נולדים חגרים מפני שהופכים שולחנם בתשמיש, ומפני מה נולדים אלמים מפני שמנשקים באותו מקום, ונולדים חרשים מפני שמדברים בשעת תשמיש, וסומים נולדים מפני שמסתכלים באותו מקום, אך יש להקשות מברייתא

ששאלו את אמא שלום מפני מה עמוד ב בניך יפים מאד אמרה להם שר"א לא משמש בתחלת הלילה ולא בסופו אלא בחצות ובשעת תשמיש מגלה טפח ומכסה טפח וזה נראה עליו כמי שכפאו שד, ואמרתיו לו מה הטעם ואמר לי כדי שלא אתן עיני באשה אחרת, ויש לומר שמותר לדבר בעניני תשמיש לריצוי, אך בדברים אחרים אסור.

ר' יוחנן אומר שזה רק דעת ר' יוחנן בן דהבאי אך חכמים אמרו שאין הלכה כמותו אלא אדם עושה באשתו מה שרוצה, ומשל לבשר שבא מהטבח שיכול לאכלו במלח ובצלי ובבישול או שלוק, וכן דג שבא מבית הצייד, ואמימר אומר שמלאכי השרת שאמרו לר' יוחנן בן דהבאי הכוונה לחכמים, שאין לומר שהם מלאכים ממש שא"כ ר' יוחנן לא היה אומר שחכמים חולקים עליהם שהרי ודאי המלאכים בקיאים יותר בצורת הוולד, וקראו לחכמים מלאכים שהם נבדלים משאר אדם כמלאכים.

אשה אחת באה לפני רבי ואמרה לו שהיא ערכה שולחן לבעלה והוא הפכו, אמר לה רבי שהתורה התירה אותך ומה אעשה לך, ואשה אחת באה לרב ואמרה לו שבעלה הפך שולחנה, ואמר לה רב שזה כדג שאוכלו איך שרוצה.

רבי למד מהפסוק ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם שלא ישתה אדם בכוס זה ויתן עיניו בכוס אחרת ואמר רבינא שזה נאמר גם כששתיהן נשיו.

ר' לוי למד מהפסוק וברותי מכם המורדים והפושעים בי על בני ט' מידות שהם בני אסג"ת משגע"ח, ראשי תיבות א' בני אימה ואנוסה, ב' בני שנואה ג' בני נידוי ד' בני תמורה ה' בני מריבה ו' בני שכרות ז' בני גרושת הלב ח' בני ערובביא ט' בני חצופה, ולכאורה ר' שמואל בר נחמני אמר בשם ר' יונתן שמי שאשתו תובעתו יהיה לו בנים שלא היו אפילו בדורו של משה, שכתוב הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וכתוב ואקח את ראשי שבטיכם ולא כתוב נבונים, וכתוב יששכר חמור גרם, וכתוב ומבני יששכר יודעי בינה לעיתים, ויש לומר שזה נאמר רק כשאינה תובעת ממש אלא מתרצה לפניו כלאה.

פרק ארבעה נדרים

משנה חכמים התירו ד' נדרים: נדרי זרוזין נדרי הבאי נדרי שגגות נדרי אונסין, נדרי זרוזין כגון שהיה מוכר חפץ ואמר קונם שאיני מוכרו פחות מסלע ואמר הקונה קונם שאיני מוסיף לך על שקל

דף כא יכול למכור בג' דינרים וכוונת המוכר בנדרו לזרו את הקונה שישתווה אליו. גמרא ר' אבא בר ממל אמר לר' אמי שאמרת לנו בשם ר' יהודה נשיאה שמשנה זו היא כדברי ר' יהודה בשם ר' טרפון שמי שנזר בספק אינו נזיר כי נזירות נתנה להפלאה, ורבא אומר שמשנתנו גם לרבנן וזה לא מצד הפלאה כי לא כתוב שניהם רצו אלא שניהם רוצים וכך רצו עד הסוף. רבינא אמר לרב אשי שאם אמר המוכר יותר מסלע והקונה אמר פחות משקל ושניהם נדרו האם זה נדר או

זירוז, אמר רב אשי ששנינו שאם הפציר בחבירו לאכול אצלו ואמר לו קונם ביתך שאני נכנס טיפת צונן שאני טועם מותר להכנס לביתו ולשתות צונן שהוא התכוון רק לאכילה ושתיה, ולכאורה הוא אמר טיפת צונן אלא רגילים לדבר כך עמוד ב אמר רבינא שאינו דומה כי צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה אך כאן זה ספק שמא התכוון לזירוז או שהתכוונו בדוקא, ונשאר בספק.

רב יהודה אומר בשם ר' אסי שד' נדרים של משנתנו צריכים שאלה לחכם, וכשאמרת את דבריו לפני שמואל הוא הקשה שהמשנה אומרת התירו חכמים ואיך יתכן שהכוונה רק ע"י שאלה, ורב יוסף למד את זה בלשון אחרת שרב יהודה אמר בשם רב אסי שחכם מתיר רק כעין ד' נדרים אלו שהוא סובר שלא פותחים בחרטה.

נודר אחד בא לפני רב הונא אמר לו רב הונא לבך עליך אמר לו לא, והתיר לו, ונודר אחר בא לפני רבה בר רב הונא ואמר לו רבה אילו היו עשרה בני אדם שיפייסו אותך היית נודר אמר לו לא, והתיר לו.

ר' יהודה אומר שאומרים לאדם לב זה עליך אם אמר שלא, מתירים אותו, ור' ישמעאל בן ר' יוסי אומר בשם אביו שאומרים לו אילו היו י' בני אדם שיפייסוך היית נודר אם אמר שלא, מתירים לו.

נודר אחד בא לפני ר' אסי ואמר ר' אסי האם אתה תוהה על נדרך אמר לו לא בלשון תימה והתיר לו, נודר אחד בא לפני ר"א אמר לו האם רוצה אתה בנדר למפרע אמר לו אילו לא היו מרגיזים אותי לא הייתי רוצה בו כלל, אמר לו שיהיה מותר כרצונך.

אשה אחת הדירה את בתה ובאה לפני ר' יוחנן והוא אמר לה לו ידעת ששכנותייך יאמרו על בתך

דף כב שאם אימה לא היתה רואה בה דברים רעים לא היתה מדירתה האם היית נודרת אמרה לו לא, והתיר לה, בן בתו של ר' ינאי סבא נדר ובא לפניו, אמר לו ר' ינאי לו ידעת שבשמים פותחים פנקסך וממשמים בו האם היית נודר אמר לו לא, והתיר לו, אמר ר' אבא שלומדים את זה מהפסוק ואחר נדרים לבקר, אך אנו לא פותחים בכך, וכן לא פותחים כדברי רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שר"ג פתח לזקן שנדר בפסוק יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא, שמי שבוטה נדר ראוי לדקרו בחרב אך לשון חכמים מרפא, וכן לא פותחים בדברי ר' נתן שהנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב עליו קרבן, ובתחילת דברי ר' נתן פותחים ובסוף דבריו נחלקו, שלאביי פותחים ולרבא לא פותחים, ובלשון זו שנה רב כהנא את מחלוקתם, אך לרב טביומי לכו"ע לא פותחים בסוף דברי ר' נתן, ונחלקו בתחלת דבריו שלאביי פותחים ולרבא לא פותחים, ולהלכה לא פותחים לא ברישא ולא בסיפא, וכן לא פותחים בדברי שמואל שאומר שאף המקיים הנדר נקרא רשע וכדברי ר' אבהו שכתוב וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא ולומדים גזירה שווה חדלה חדלה שכתוב שיני רשעים חדלו רוגז, ורב

יוסף אמר ששינינו כך במשנה כנדרי כשרים לא אמר כלום כנדרי רשעים נדר בניזיר קרבן ושבועה.

ר' שמואל בר נחמני אמר בשם ר' יונתן שהכועס כל מיני גיהנם שולטים בו שכתוב והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך, ורעה זה גיהנם שכתוב כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה, והכועס שולטים בו תחתוניות שכתוב ונתן ה' לך שם לב רגז וכליון עיניים ודאבון נפש, ותחתוניות זה מחלה שמכלה את העיניים ומדאיבה את הנפש.

כשעלה עולא לא"י נלוו אליו שני בני חוזאי ואחד שחט את חבירו ואמר לעולא האם יפה עשיתי אמר לו כן ותפרע לו את בית השחיטה, וכשבא לפני ר' יוחנן אמר לו ח"ו חיזקתי ידי עוברי עבירה, אמר ר' יוחנן שהצלת את נפשך, ותמה ר' יוחנן שרק על חו"ל נאמר ונתן ה' לך שם לב רגז, **עמוד ב** אמר עולא שאכן עדיין לא עברנו את הירדן.

רבה בר רב הונא אומר שהכועס גם שכינה לא חשובה לכנגדו שכתוב רשע כגובה אפו בל ידרוש אין אלוקים כל מזימותיו, ור' ירמיה מדפתי אומר שהוא שוכח תלמודו ומוסיף טפשות שכתוב כי כעס בחיק כסילים ינוח וכתוב וכסיל יפרוש אולת, ור"נ בר יצחק אומר שעוונותיו מרובים מזכויותיו שכתוב ובעל חימה רב פשע, ורב אדא בר חנינא אומר שלולא שחטאו ישראל היה ניתן להם רק ה' חומשי תורה וספר יהושע שכתוב כי ברוב חכמה רוב כעס.

ר' אסי אומר שאם נדר באלוקי ישראל לא נזקקים חוץ מאם נדר מאשתו שגנבה את כיסו והכתה את בנו ונודע שלא גנבה והכתה, אשה אחת נדרה באלוקי ישראל ובאה לפני ר' אסי ואמר לה שלו נדרת רק כמוהי שזה כינוי הייתי מתיר לך אך כיון שנדרת באלוקי ישראל איני נזקק לך.

רב כהנא בא לביתו של רב יוסף ואמר לו רב יוסף שיטעום משהו אמר לו לא, מרי כולא איני טועם, אמר רב יוסף לא מרי כולא לא תטעם, ואמנם רב כהנא אמר לא מרי כולא אך מדוע רב יוסף אמר כך, יש לומר שהוא אמר האם אמרת אדון הכל א"כ לא תטעם.

רבא אומר בשם ר"נ שפותחים בחרטה וגם בנדר של אלוקי ישראל, רבא שיבח לפני ר"נ את רב סחורה שהוא אדם גדול אמר ר"נ כשיבא לידך הביאו אלי, ובא רב סחורה לר"נ להתיר נדרו אמר לו ר"נ האם נדרת על דעת כן ואמר לו כן וכך היה כמה פעמים, הקפיד ר"נ ואמר לו לך לאכסנייתך ואז פתח רב סחורה לעצמו שכתוב איזו היא דרך ישרה כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מהאדם וא"כ לא נדרתי על דעת שר"נ יקפיד, ומצא פתח לעצמו.

ר"ש בן רבי בא לפני החכמים להתיר נדרו אמרו לו נדרת על דעת כן אמר להם כן וכך היה כמה פעמים, **דף כג** והצטערו החכמים מהשמש לצל ומהצל לשמש אמר לו בטנית בן אבא שאול בן בטנית לו ידעת שהיו מצטערים כך החכמים האם היית נודר אמר לו לא, והתירו לו.

ר' ישמעאל בן ר' יוסי בא לפני החכמים להתיר נדרו ושאלו אותו האם נדרת על דעת כן ואמר להם כן וכך היה כמה פעמים וכיון שראה כובס אחת שהם מצטערים על כך הכהו בכלי של הכובסים אמר ר' ישמעאל שעל דעת שיכו אותי לא נדרתי ומצא פתח לעצמו, והקשה רב אחא מדפתי שזה נולד שהרי הוא לא חשב שיכהו כובס, ושינינו שלא פותחים בנולד, אמר רבינא שאינו נולד כיון שמצויים חצופים שמצערים את החכמים.

לאשת אביי היתה בת והיא רצתה להשיאה לקרובה ואביי רצה להשיאה לקרובו, אמר אביי תאסר הנאתך עלי אם תעברי על דעתי ואשתו אמרה שהנאתך תאסר עלי אם תעבור על דעתי והשיאתה לקרובה ובא אביי לרב יוסף אמר לו לו ידעת שהיא תעבור על דעתך האם היית נודר אמר לו לא והתיר לו רב יוסף, ויש ראייה להתיר כך שהיה מעשה שאדם הדיר את אשתו מלעלות לרגל והיא עלתה, ובא לפני ר' יוסי אמר לו לו ידעת שהיא תעבור על דעתך האם היית נודר אמר לו לא, ור' יוסי התיר לו.

משנה ר"א בן יעקב אומר שהרוצה להדיר את חבירו שיאכל אצלו יאמר לו כל נדר שאני עתיד לידור הוא בטל וזה מועיל כשזוכר בשעת הנדר. **גמרא** לכאורה אם הוא יאמר כך לפניו א"כ לא ישמע לו ולא יבא עמו **עמוד ב** יש לומר שחסר במשנה והכוונה היא כך שהרוצה שחבירו יאכל אצלו והוא מסרב ידירו נדרי זירוזין, ונאמר במשנה דין נוסף שהרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בר"ה ויאמר נדר שאני עתיד לידור בטל ובלבד שהוא זוכר בשעת הנדר, אך לכאורה אם הוא זוכר ובכ"ז הוא נודר א"כ הוא עוקר את תנאו, ואביי מבאר שיש לשנות ובלבד שאינו זוכר בשעת הנדר, ורבא מבאר שהוא עומד בר"ה ואינו יודע מה התנה ועכשיו הוא נודר, אם הוא זוכר ואומר על דעת הראשונה אני נודר אין ממשות בנדרו ואם לא אמר שהוא נודר על דעת הראשונה א"כ הוא עוקר את תנאו והנדר חל, ורב הונא בר חנינא רצה לדרוש דין זה בדרשה אמר לו רבא שהתנא סתם את זה כדי שלא ילולו בנדריים ואתה רוצה לדרוש את זה ברכים.

הסתפקו אם חכמים חולקים על ר"א בן יעקב, ואם נאמר שהם חולקים האם הלכה כמותו או לא, ויש להוכיח מהמשנה לקמן

דף כד שמי שאמר לחבירו קונם שאיני נהנה לך אם אינך נותן לבנך כור חיטים ושתי חביות יין יכול להתיר נדרו שלא ע"פ חכם, כי יכול לומר לו שאמרת בשביל כבודי וזה כבודי, משמע שאינו נדר בגלל מה שאמר ובלי זה היה חל הנדר, ולכאורה לר"א בן יעקב זה כנדרי זירוזין וא"כ חכמים חלקו עליו, ויש לומר שבזה גם ר"א בן יעקב יודה שזה נדר שהוא אומר לו האם

אני ככלב שאהנה ממך ולא תהנה ממני, ויש להוכיח מהמשך המשנה שהאומר לחבירו קונם שאתה נהנה לי אם אתה לא נותן לבני כור חיטים ושתי חביות יין, לר"מ אסור עד שיתן ולחכמים יכול להתיר את נדרו

על דעתי ועל דעת המקום, שכתוב ולא אתכם לבדכם, ולכאורה כוונתו להשביעם שלא יעשו דבר ויאמרו שזה על דעתם שהם יקראו לע"ז אלוהות, וא"כ רואים שאדם עשוי להשבע על דעתו, ויש לדחות שע"ז נקראת אלוה שכתוב ובכל אלוהי מצרים, אך לכאורה הוא יכל להשביעם בבירור שיקיימו את כל המצוות, יש לומר שהם יאמרו שהכוונה לציצית שהיא שקולה כנגד כל המצוות, אך לכאורה שישביעם שקיימו את התורה, ויש לומר שהם יאמרו תורה אחת, אך הוא יכל להשביעם שיקיימו תורות, אך יש לדחות שהם יאמרו תורת מנחה וחטאת ואשם, אך לכאורה הוא יכל להשביעם שיקיימו תורות ומצוות, יש לדחות שתורות משמע של מנחה ומצוות משמע מצוות המלך, אך לכאורה הוא יכל להשביעם שיקיימו את התורה כולה, יש לדחות שזה משמע ע"ז שכתוב שחמורה ע"ז שהכופר בה כאילו מודה בכל התורה, אך הוא יכל להשביעם שיקיימו את עכו"ם ואת כל התורה או שיאמר בבירור תרי"ג מצוות, ויש לומר שמשה נקט דבר ברור שעל דעתי ועל דעת המקום.

לכאורה בשני שבור מלכא היה נחש שאכל שיעור י"ג אורוות של תבן ושמואל אומר שהמשנה מדברת בטרופ שמנומר כבקעים, ולכאורה בכל הנחשים יש בקעים, יש לומר שמדובר שרק צוארו טרוף ומה שהמשנה לא אומרת טרוף היא באה לחדש דרך אגב שקורת בית הבד גבו טרוף וזה נ"מ למקח וממכר שהמוכר לחבירו קורת בית הבד אם גבו טרוף חל המכר ואם לא לא חל המכר.

עמוד ב משנה נדרי שגגות הם שאמר קונם אם אכלתי ושתיתי ונזכר שאכן אכל ושתה או שאמר קונם אם אוכל ואשתה ושכח ואכל ושתה או שאמר קונם על אשתו שגנבה את כיסו או שהכתה את בנו ונודע שלא הכתה וגנבה או שראה שאכלו ממנו תאנים ואמר קרבן עליכם וראה שזה אביו או אחיו, וכשהיו עמם גם אחרים לב"ש האחרים אסורים ולב"ה כולם מותרים. **גמרא** שנו בברייתא ששבועת שגגה מותרת כנדרי שגגות, וכמו המקרה שנשבעו רב כהנא ורב אסי שבועה שכך אמר רב וכל אחד על דעת עצמו נשבע באמת.

שנינו לקמן שאם אחד אסר עצמו בבשר ויין פותחים לו בשבתות ויו"ט ובתחילה אמרו שרק אותם ימים מותרים ושאר הימים אסורים ור"ע לימד שנדר שהותר מקצתו הותר כולו, ורבה מבאר במשנתנו שלכו"ע אם אומר אם הייתי יודע שאבי ביניכם הייתי אומר כולכם אסורים חוץ מאבי שכולם אסורים ואביו מותר, ונחלקו כשאמר לו הייתי יודע שאבי ביניכם הייתי אומר פלוני ופלוני אסורים ואבי מותר, שלב"ש האחרים אסורים ולב"ה כולם מותרים.

שלא ע"פ חכם שיכול לומר הריני כאילו התקבלתי, משמע בגלל שכאילו אמר התקבלתי ובלי זה חל הנדר ולר"א בן יעקב זה רק נדרי זירוזין, ומשמע שחכמים חלקו על ר"א בן יעקב, ויש לומר שבזה גם ר"א בן יעקב מודה שזה נדר שהוא אומר לו שאיני מלך שמהנה אותך ואתה לא מהנה אותי, ומר קשישא בר רב חסדא הביא ראייה לרב אשי מהמשנה לקמן בנדרי אונסים שחבירו הדירו שיאכל אצלו וחלה הוא או בנו או שעכבו נהר לא חל הנדר משמע שלולא האונס חל הנדר ולר"א בן יעקב זה רק זירוזין וא"כ חכמים חולקים עליו, ויש לדחות שגם ר"א בן יעקב יודה ששם לא מדובר שהדיר המזמין למוזמן אלא שהדיר המוזמן למזמין שאמר המוזמן האם מזמין אתה אותי לסעודתך ואמר לו כן ואמר לו המוזמן נדר זה עליך ונדר, וחלה הוא או בנו או שעכבו נהר, וזה נקרא נדרי אונסין, ויש להוכיח מברייתא שר"א בן יעקב אומר יתר על כן האומר לחבירו קונם שאני נהנה לך אם אין אתה מתארח אצלי ותאכל עמי פת חמה ותשתה עמי כוס חמין והשני הקפיד נגדו זה גם נדרי זירוזין ולא הודו לו חכמים **עמוד ב** ומשמע שלא הודו לו גם על המקרים הראשונים, ורב הונא אמר שהלכה כר"א בן יעקב וכן פסק רב אדא בר אבהו.

משנה נדרי הבאי כגון שאמר קונם אם לא ראיתי בדרך הזו כעולי מצרים או קונם אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד. **גמרא** נדרי הבאי מותרים וכן שבועות הבאי מותרות, ולכאורה אם מדובר בשבועות הבאי שאמר שבועה אם לא ראיתי אין ללשון זו משמעות כלל, ואביי אומר שבועה שראיתי ואז זה גוזמא ורבא מקשה שדין זה פשוט שגם בשבועה מותר אם רק אמר גוזמא ועוד משמע שמדובר שאמר בשבועה כמו בנדר, ומבאר רבא שמדובר שאמר יאסרו פירות שבעולם עלי בשבועה אם לא ראיתי בדרך הזה כעולי מצרים, ומקשה רבינא שאולי ראה אדם זה קן נמלים וקרא להם שם עולי מצרים וא"כ הוא נשבע באמת,

דף כה אמר רב אשי שהוא נשבע על דעת כל האדם שלא מתכוונים לנמלים, אך לכאורה יש להוכיח שאדם נשבע על דעת עצמו שכתוב בשבועת הדיינים שאומרים לו דע שלא משביעם אותך על תנאי שבלבך אלא על דעתינו ועל דעת ב"ד, ולכאורה הכוונה שהוא קרא לחתיכות עץ קטנות זוזים והוא נשבע שהחזיר לו ומשמע שלולא שאמרו לו על דעתינו אדם נשבע על דעת עצמו, ויש לומר שהכוונה כמו המקרה של הקנה שהיה אצל רבא שאדם אחד היה נושה בחבירו ובא לפני רבא ואמר רבא שיפרע לו אמר לו שכבר פרע אמר רבא שישבע, הביא הלווה קנה והכניס זוזים לתוכו ונסמך עליו וכשבא להשבע אמר למלוה שיחזיק את הקנה ולקח ס"ת ונשבע שכבר פרע את כל חובו וכעס המלוה ושבר את הקנה שבידו ונשפכו הזוזים לארץ והתברר שאכן הוא נשבע באמת, אך יש להוכיח ממה שנאמר שמה רבינו השביע את ישראל בערבות מואב ואמר להם דעו איני משביעכם על דעתכם אלא